

The Effects of Case-based Learning on Critical Thinking Skills among Nursing Students

Chutima Jirathikrengkrai^{1*} and Jiraporn Kesornsuwan¹

Received: August 17, 2023 **Revised:** January 22, 2024 **Accepted:** January 24, 2024

Abstract

This quasi-experimental research aimed to compare the critical thinking skills of nursing students before and after using case-based learning, and to study the level of satisfaction of the nursing students. The participants were 105 third-year nursing students who enrolled in the mental health and psychiatric nursing course at Metharath University. The research instruments consisted of five processes of case-based learning lesson plans, handouts, the critical thinking skill test, and the satisfaction questionnaires. Data were analyzed using descriptive statistics; means, standard deviations, and a paired t-test. The results indicate that after receiving case-based learning, the mean score of critical thinking skills in nursing students was significantly higher than before that case-based learning (p-value .05). The level of satisfaction of nursing students with case-based learning in all aspects was the highest (mean=4.72, S.D.=0.24). Case-based learning can improve the critical thinking skills of nursing students. Therefore, this teaching approach should be utilized also in other courses to improve the critical thinking skills of nursing students continuously.

Keyword: Critical Thinking; Case-Based Learning; Nursing Student

¹ Metharath University, Thailand

* Corresponding author e-mail: chutima.j@mru.ac.th

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล

บุติมา จิรัฐิเกรียงไกร^{1*} และ จิราพร เกษสุวรรณ¹

รับบทความ: 17 สิงหาคม 2566 แก้ไขบทความ: 22 มกราคม 2567 รับตีพิมพ์: 24 มกราคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยเมธารัตย์ จำนวน 105 คน ที่เรียนรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน 5 ขั้นตอน เอกสารประกอบการสอน แบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ pair t-test ผลการศึกษา พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (mean=4.72, S.D.=0.24) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลได้ จึงควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้นักศึกษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การคิดอย่างมีวิจารณญาณ; การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน; นักศึกษาพยาบาล

¹ มหาวิทยาลัยเมธารัตย์

* Corresponding author e-mail: chutima.j@mru.ac.th

บทนำ

ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปพบมีความซับซ้อนของการเจ็บป่วยและความต้องการการพยาบาลมากขึ้น เกิดความท้าทายด้านการพยาบาลในการดูแลผู้รับบริการให้มีความปลอดภัย (Kuluski, Ho, Hans, & Nelson, 2017) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกลายเป็นทักษะจำเป็นในวิชาชีพพยาบาล ซึ่งเป็นทักษะการคิดขั้นสูงเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาอย่างสมเหตุสมผลสามารถช่วยลดความผิดพลาดและเพิ่มผลลัพธ์ทางการพยาบาลที่มีคุณภาพและปลอดภัยกับผู้รับบริการได้ (Zuriguél Pérez et al., 2015) โดยพยาบาลที่มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับสูงบ่งบอกถึงการมีความสามารถในการพยาบาลระดับสูง (Chang, Chang, Kuo, Yang, & Chou, 2011) จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าพยาบาลในคลินิกมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลางซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ในการดูแลผู้รับบริการ (Fesler-Birch, 2005) ข้อค้นพบนี้เป็นแนวทางสำคัญของการจัดการศึกษาพยาบาลในปัจจุบันที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณตั้งแต่เริ่มเป็นนักศึกษาเพื่อให้มีสมรรถนะที่พร้อมให้การดูแลผู้รับบริการอย่างปลอดภัย (Yurdanur, 2016; Holland & Ulrich, 2016)

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skills) เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและตัดสินใจในสถานการณ์ที่ซับซ้อน ประกอบด้วย ทักษะการวิเคราะห์ตีความ ข้อมูล การอนุมาน การสรุปผล และการประเมินข้อโต้แย้งของข้อมูล (Watson & Glaser, 1964) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นหนึ่งในทักษะการเรียนรู้สำคัญในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจที่มีเป้าหมายว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อสิ่งใด มีการไตร่ตรองข้อมูลอย่างรอบคอบ มีหลักฐานอ้างอิงเพื่อการตัดสินใจแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การสรุปที่สมเหตุสมผล (Srisawad & Chaleoykitti, 2017) ปัจจุบันมีการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลอย่างแพร่หลาย (Khorphon et al., 2019; Ar-yuwat, Sangkamkul, & Kitreerawutiwong, 2019) ทั้งนี้ พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้นักศึกษาพยาบาลได้ (Sapeni & Said, 2020)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case-Based Learning: CBL) เป็นวิธีการเรียนการสอนแบบกลุ่มย่อยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันผ่านกรณีศึกษาตามที่คุณสอนกำหนด โดยผู้สอนอำนวยความสะดวกในการบูรณาการการเรียนรู้ และช่วยพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการซักถามแบบวิทยาศาสตร์ซึ่งกันและกัน เป็นการบูรณาการความรู้และการปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลาย (Williams, 2005) มีเป้าหมายหลักคือเชื่อมช่องว่างระหว่างการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึงมีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนทางการแพทย์ (McLean, 2016; Tsekhmister, 2023) สามารถช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และสิ่งสำคัญคือช่วยส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการคิดวิเคราะห์ปัญหาและหาข้อสรุปจากกรณีศึกษาโดยมีหลักฐานอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ ซึ่งจะส่งผลเป็นประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีความมั่นใจและสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้เป็นอย่างดี (Sapeni & Said, 2020; Azizi-Fini, Hajibagheri, & Adib-Hajbagheri, 2015) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sapeni and Said (2020) พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

เป็นฐานสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลได้ สามารถเปลี่ยนแนวคิดเชิงนามธรรมของกระบวนการพยาบาลให้กลายเป็นรูปธรรมซึ่งช่วยให้นักศึกษาพยาบาลมีความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ในขณะที่ Sannathimmappa, Nambiar, and Arvindakshan (2019) ศึกษาการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในนักศึกษาแพทย์ พบว่า เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพซึ่งเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเชิงวิเคราะห์ และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานเพื่อพัฒนาให้นักศึกษาพยาบาลมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชซึ่งมีการศึกษาค้นคว้าจำกัด พบมีการศึกษาของ Bormann, Khumkom, Khaobunmasiri, Wajanatinapart, and Jai-ai (2022) ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทีมเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้กับนักศึกษาพยาบาล และจากบททวนงานวิจัยที่ผ่านมายังไม่พบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งนี้ การสอนแบบเดิมที่ผ่านมาเน้นการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ และผลการศึกษาพบว่าสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้นักศึกษาพยาบาลน้อยกว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Li, Ye, & Chen, 2019; Tsekhmister, 2023) ซึ่งสิ่งสำคัญของการเรียนการสอนทางการพยาบาลไม่เพียงแต่พัฒนาให้นักศึกษามีความรู้ทางทฤษฎีเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาความสามารถของนักศึกษาในการวิเคราะห์หลักฐานอย่างมีวิจารณญาณเพื่อตัดสินใจในการดูแลที่เหมาะสมที่สุดเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาทางคลินิกที่ซับซ้อน ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าหากใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานจะช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้นักศึกษาได้ และถือเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาพยาบาลเพื่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกกับผู้ป่วยบริการอย่างปลอดภัยในการขึ้นฝึกภาคปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดตัดสินใจอย่างเป็นระบบผ่านการวิเคราะห์ การประเมินข้อมูล ข้อโต้แย้ง และสถานการณ์อย่างกระตือรือร้นและเป็นกลาง โดยสามารถพิจารณาบริบท หลักฐาน และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีข้อมูลครบถ้วน Watson and Glaser (1964) ได้เสนอกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบไปด้วยความสามารถ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การสรุปความ (Inference) คือ ความสามารถในการจำแนกข้อสรุปของข้อมูลว่าข้อมูลใดเป็นความจริงและข้อมูลใดเป็นเท็จ 2) การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Recognition of Assumptions) คือ ความ

สามารถในการรับรู้ข้อมูลใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้นจากข้อมูลที่ได้รับ 3) การนิรนัย (Deduction) คือ ความสามารถในการพิจารณาตัดสินข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล 4) การตีความ (Interpretation) คือ ความสามารถในการให้น้ำหนักข้อมูลหรือหลักฐานเพื่อตัดสินความเป็นไปได้ของข้อสรุป และ 5) การประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluation of Arguments) คือ ความสามารถในการให้ข้อโต้แย้งที่เหมาะสมและตรงประเด็นอย่างสมเหตุสมผล

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่ม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาตามที่ผู้สอนกำหนด โดยนำความรู้พื้นฐานมาใช้แก้ปัญหาผ่านการวิเคราะห์และอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีไปใช้กับสถานการณ์ในทางปฏิบัติ โดยผู้สอนทำหน้าที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ใช้คำถามกระตุ้น และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน Williams (2005) เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเลือกกรณีศึกษา (Case is Established) 2) วิเคราะห์กรณีศึกษารายกลุ่ม (Case is Analyzed by Groups) 3) การระดมสมอง (Brainstorming) 4) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Formulate Learning Objectives) 5) ระบุการค้นพบหรือผลการศึกษา (Dissemination of New Findings) 6) แลกเปลี่ยนผลลัพธ์การเรียนรู้ (Group Shares Results) และ 7) การระบุสิ่งที่ต้องปรับปรุงเพื่อนำไปใช้ (Feedback)

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานของ Williams (2005) ร่วมกับแนวคิดกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ Watson and Glaser (1964) มาประยุกต์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ (ภาพที่ 1)

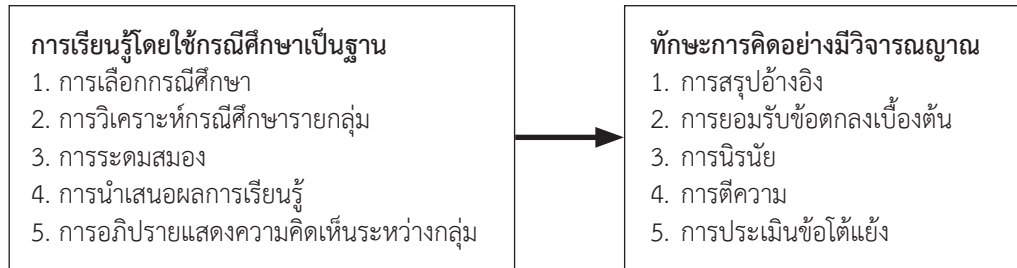
ขั้นที่ 1 การเลือกกรณีศึกษา คือ ผู้สอนอธิบายวัตถุประสงค์การเรียนรู้และมอบหมายให้ผู้เรียนพิจารณาเลือกกรณีศึกษาที่ผู้สอนกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ล่วงหน้าก่อนเรียนเพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจและจำแนกความน่าจะเป็นของกรณีศึกษา

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์กรณีศึกษารายกลุ่ม คือ การมอบหมายผู้เรียนวิเคราะห์กรณีศึกษา ประเมินและรวบรวมข้อมูลโดยมีเหตุผลอ้างอิง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถจำแนกข้อใดเป็นหรือไม่เป็นข้อตกลงเบื้องต้น โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

ขั้นที่ 3 การระดมสมอง คือ การมอบหมายให้ผู้เรียนระบุปัญหาที่ค้นพบจากการวิเคราะห์กรณีศึกษา สรุปปัญหาที่สำคัญ และกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้จากกรณีศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการหาข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผลจากกรณีศึกษาที่กำหนดให้

ขั้นที่ 4 การนำเสนอผลการเรียนรู้ คือ การมอบหมายให้ผู้เรียนนำเสนอข้อสรุปของปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของกรณีศึกษาเป็นการแลกเปลี่ยนผลลัพธ์การเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถให้น้ำหนักข้อมูลหรือหลักฐานเพื่อตัดสินความเป็นไปได้ของข้อสรุป

ขั้นที่ 5 การอภิปรายแสดงความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม คือ การมอบหมายให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหลังการนำเสนอผลการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มและหาข้อสรุปร่วมกันเพื่อพัฒนาความสามารถในการจำแนกการใช้เหตุผลว่าสิ่งใดเป็นความสมเหตุสมผล

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research Design) ชนิดกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมธาร์ธย์ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2565 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งหมด 105 คน เกณฑ์การคัดออก คือ นักศึกษาที่ไม่สามารถเข้าร่วมการเรียนรู้ตามชั่วโมงที่ออกแบบไว้ได้ครบถ้วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1.1 แบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ Watson and Glaser (1964) ใช้วัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นข้อคำถามแบบใจหายสถานการณ์ เกี่ยวข้องกับการพยาบาลผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตด้านอารมณ์ ได้แก่ โรคอารมณ์สองขั้ว และโรคซึมเศร้า จำนวน 10 ข้อ และการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชเด็กและวัยรุ่นจำนวน 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบจำนวน 4 ตัวเลือก ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด ได้ 0 คะแนน คะแนนรวม 20 คะแนน ประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการสรุปอ้างอิง ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น ความสามารถในการนิรนัย ความสามารถในการตีความ และความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง โดยที่คะแนนสูงบ่งบอกถึงการมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับสูง ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์มากกว่า 0.60 ทุกข้อ ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Coefficient, KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.70 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบประเมินไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73

1.2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองใช้วัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้มีข้อคำถาม จำนวน 13 ข้อ ประกอบด้วย ประเมินเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านผู้เรียน 4 ข้อ ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน 6 ข้อ และด้านบรรยากาศการเรียนการสอน 3 ข้อ ข้อคำถามแต่ละข้อประกอบด้วยคำตอบที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert

Scale) 5 ระดับ ให้คะแนน 1-5 โดยการแปลผลคะแนนเฉลี่ยแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ทดสอบความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.95

4.21-5.00	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	พึงพอใจมาก
2.61-3.40	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
1.00-1.80	หมายถึง	พึงพอใจน้อยมาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช หัวข้อการพยาบาลผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตด้านอารมณ์ โรคอารมณ์สองขั้ว และโรคซึมเศร้า และการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชเด็กและวัยรุ่น ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และการสอนทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชจำนวน 2 คน และอาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 1 คน หลังจากได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้วิจัยได้แก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานโดยทีมผู้วิจัย 2 คน มีความเชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช และผ่านการอบรมเฉพาะทางศาสตร์และศิลป์การสอนทางการพยาบาล ดำเนินการสอนด้วยตนเอง จำนวน 2 คาบ คาบละ 2 ชั่วโมง ดังนี้

คาบที่ 1 จำนวน 2 ชั่วโมง ผู้สอน 2 คนเข้าห้องเรียนพร้อมกัน แจกเอกสารประกอบการสอนจัดการเรียนรู้หัวข้อการพยาบาลผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตด้านอารมณ์ โรคอารมณ์สองขั้ว และโรคซึมเศร้า โดยกำหนดกรณีศึกษาที่มีลักษณะการเจ็บป่วยที่แตกต่างกันจำนวน 15 สถานการณ์ แบ่งเป็นกลุ่มโรคอารมณ์สองขั้ว 7 สถานการณ์ และกลุ่มโรคซึมเศร้า 8 สถานการณ์ นักศึกษาจำนวน 12 กลุ่ม เลือกกรณีศึกษากลุ่มละ 1 สถานการณ์ โดยผู้สอน 1 คนรับผิดชอบนักศึกษา 6 กลุ่ม ทำหน้าที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ใช้คำถามกระตุ้น และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษา

คาบที่ 2 จำนวน 2 ชั่วโมง ผู้สอน 2 คนเข้าห้องเรียนพร้อมกัน แจกเอกสารประกอบการสอนจัดการเรียนรู้หัวข้อการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชเด็กและวัยรุ่น ผู้สอนกำหนดกรณีศึกษาที่มีลักษณะการเจ็บป่วยที่แตกต่างกันจำนวน 15 สถานการณ์ ได้แก่ กลุ่มโรค Intellectual Disabilities, Autism Spectrum Disorders, Attention Deficit Hyperactivity Disorders, Learning Disorders, Conduct Disorders และ Internet Gaming Disorder / Gambling Disorders นักศึกษาจำนวน 12 กลุ่ม เลือกกรณีศึกษากลุ่มละ 1 สถานการณ์ โดยผู้สอน 1 คนต่อนักศึกษา 6 กลุ่ม ทำหน้าที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ใช้คำถามกระตุ้น และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษา โดยมีขั้นตอน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน

ขั้นตอนการสอน	การดำเนินการ
ขั้นที่ 1 การเลือกกรณีศึกษา	ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้แก่นักศึกษา แบ่งกลุ่มนักศึกษาจำนวน 12 กลุ่ม กลุ่มละ 8-9 คน โดยแต่ละนักศึกษาที่เรียนเก่งปานกลาง และอ่อน จากการใช้คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาในเทอมที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ มอบหมายให้แต่ละกลุ่มเลือกกรณีศึกษาตามที่ผู้สอนกำหนด กลุ่มละ 1 สถานการณ์ มอบหมายให้ทำการศึกษากรณีศึกษามาลงหน้า
ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์กรณีศึกษารายกลุ่ม	นักศึกษาแต่ละกลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษา โดยวิเคราะห์อาการและอาการแสดงที่เกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วยทางจิต โดยต้องอ้างอิงจากเกณฑ์การวินิจฉัย DSM-5 และวิเคราะห์ปัจจัยเหตุที่อธิบายกับการเจ็บป่วยทางจิต The 4P Factor Model และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยผู้สอนแต่ละคนทำหน้าที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ใช้คำถามกระตุ้น และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาในกลุ่มที่รับผิดชอบ เพื่อช่วยให้นักศึกษาคิดอย่างมีเหตุผลอ้างอิงและตรงประเด็น ใช้เวลา 20 นาที
ขั้นที่ 3 การระดมสมอง	นักศึกษาแต่ละกลุ่มระบุปัญหาที่ค้นพบจากการวิเคราะห์กรณีศึกษา โดยคัดเลือกปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วนที่สุด 1 ปัญหา มาวางแผนการพยาบาลและเตรียมการนำเสนอ ใช้เวลา 10 นาที
ขั้นที่ 4 การนำเสนอผลการเรียนรู้	นักศึกษาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอกรณีศึกษาแสดงเหตุผลประกอบการเลือก ปัญหาที่สำคัญที่สุดของกรณีศึกษาและแผนการพยาบาล ใช้เวลากลุ่มละ 5 นาที
ขั้นที่ 5 การอภิปรายแสดงความคิดเห็น	นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็น หาข้อสรุปเพื่อปรับปรุงพัฒนาการระบุปัญหา และแผนการพยาบาลของแต่ละกลุ่มให้เหมาะสมมากขึ้น โดยผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ถ่ายทอดข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้นักศึกษาได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์สมเหตุสมผล ใช้เวลา 30 นาที

2.2 เอกสารประกอบการสอน ที่ทีมผู้สอนพัฒนาขึ้นประกอบด้วยหัวข้อการสอน การพยาบาล ผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตด้านอารมณ์ โรคอารมณ์สองขั้ว และโรคซึมเศร้า และการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชเด็กและวัยรุ่น ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และการสอนทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำนวน 2 คน และอาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 1 คน หลังจากได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้วิจัยได้แก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทีมผู้วิจัยเข้าพบนักศึกษาพยาบาลครั้งที่ 1 ก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน และวิธีการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยให้นักศึกษาที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัยลงลายมือชื่อยินยอมในหนังสือยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

2. ทีมผู้วิจัยเข้าพบนักศึกษาครั้งที่ 2 เพื่อประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Pretest) ใช้เวลา 20 นาที หลังจากนั้นผู้สอน 2 คน ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานครั้งที่ 1 หัวข้อการพยาบาลผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตด้านอารมณ์ โรคอารมณ์สองขั้ว และโรคซึมเศร้า จำนวน 2 ชั่วโมง

3. ผู้สอน 2 คนเข้าพบนักศึกษาครั้งที่ 3 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานครั้งที่ 2 หัวข้อการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชเด็กและวัยรุ่น จำนวน 2 ชั่วโมง

4. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Posttest) ใช้เวลา 20 นาที และประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานใช้เวลา 10 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน โดยใช้สถิติ Paired t-test โดยข้อมูลได้ผ่านการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ ข้อมูลของตัวแปรตามมีการกระจายแบบโค้งปกติ (Normal Distribution) และตัวแปรมีความเป็นอิสระต่อกันมีการแจกแจงแบบปกติ โดยใช้สถิติ One-sample Kolmogorov-Smirnov Test

2. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน โดยใช้สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เอกสารรับรองการวิจัยในมนุษย์

โครงการวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมธาร์ธ ภายใต้โครงการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล (IRBS 23/04) โดยมีการขอความยินยอม อธิบายวัตถุประสงค์ และชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิในการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย โดยการกระทำดังกล่าวไม่มีผลใด ๆ ต่อคะแนนในรายวิชา ข้อมูลจะเก็บไว้เป็นความลับและนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยเท่านั้น

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน พบว่าค่าเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมีค่าสูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (N=105)

ทักษะการคิด	Paired Differences					t	df	Sig. (2 tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	Lower	Upper			
ทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณ	-4.41	4.37	0.42	-5.26	-3.57	-10.33	104	.000
- ด้านความสามารถใน การสรุปอ้างอิง	-0.91	1.09	0.10	-1.12	-0.70	-8.57	104	.000

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ทักษะการคิด	Paired Differences					t	df	Sig. (2 tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	Lower	Upper			
- ด้านความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น	-1.10	1.28	0.12	-1.35	-0.85	-8.80	104	.000
- ด้านความสามารถในการนิรนัย	-0.80	1.15	0.11	-1.03	-0.58	-7.19	104	.000
- ด้านความสามารถในการตีความ	-1.04	1.17	0.11	-1.27	-0.82	-9.16	104	.000
- ด้านความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง	-1.0	1.20	0.11	-1.23	-0.76	-8.53	104	.000

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.74, S.D.=0.24) เมื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียนพบว่านักศึกษาความพึงพอใจในประเด็นมีความกระตือรือร้นและตื่นตัวในชั้นเรียนสูงที่สุด (Mean=4.58, S.D.=0.58) และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดในประเด็นเกิดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลอ้างอิงอย่างสมเหตุสมผล (Mean=4.52, S.D.=0.63) ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในประเด็นกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผลสูงที่สุด (Mean=4.62, S.D.=0.55) และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดในประเด็นกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม (Mean=4.54, S.D.=0.66) ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในประเด็นบรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน เกิดการสื่อสารในชั้นเรียนสูงที่สุด (Mean=4.56, S.D.=0.61) และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดในประเด็นบรรยากาศการเรียนการสอนสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน (Mean=4.53, S.D.=0.63) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (N=105)

รายการ	Mean	S.D.	ระดับ
ด้านผู้เรียน			
1. มีความกระตือรือร้น และตื่นตัวในชั้นเรียน	4.58	0.58	มากที่สุด
2. เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีความมั่นใจมากขึ้น	4.56	0.67	มากที่สุด
3. มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนมากขึ้นนอกเหนือจากวิธีการสอนแบบบรรยาย	4.54	0.55	มากที่สุด
4. เกิดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลอ้างอิงอย่างสมเหตุสมผล	4.52	0.63	มากที่สุด
คะแนนรวม	4.55	0.60	มากที่สุด

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	Mean	S.D.	ระดับ
ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน			
5. กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล	4.62	0.55	มากที่สุด
6. ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้และอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนได้เหมาะสม	4.60	0.62	มากที่สุด
7. เอกสารประกอบการสอน/สื่อการสอน/ใบงานมีความเหมาะสม	4.60	0.58	มากที่สุด
8. กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยพัฒนาทักษะการค้นคว้าและสืบค้นข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพื่อหาข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล	4.56	0.69	มากที่สุด
9. กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจตัดสินใจได้ของข้อสรุป	4.55	0.57	มากที่สุด
10. กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม	4.54	0.66	มากที่สุด
คะแนนรวม	4.57	0.61	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน			
11. บรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน เกิดการสื่อสารในชั้นเรียน	4.56	0.61	มากที่สุด
12. บรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ ความกระตือรือร้น	4.55	0.58	มากที่สุด
13. บรรยากาศการเรียนการสอนสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน	4.53	0.63	มากที่สุด
คะแนนรวม	4.54	0.60	มากที่สุด
คะแนนรวมความพึงพอใจทุกด้าน	4.72	0.24	มากที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการสรุปและการอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนที่เหมาะสมกับแนวคิดของ Williams (2005) โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้กรณีศึกษาที่ผู้สอนกำหนด ผูกทักษะคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงความรู้ ให้นำหนักความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อประกอบการตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล โดยผู้สอนทำหน้าที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ใช้คำถามกระตุ้นและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาในการคิดอย่างมีเหตุผลอ้างอิงและตรงประเด็น ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ Li, Ye, and Chen (2019) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kusoom and Hengyotmakt (2019) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมีความรู้ ความ

คงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานทำให้นักศึกษาได้ฝึกคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง เพื่อประกอบการตัดสินใจในการแก้ปัญหา นับเป็นการพัฒนาให้นักศึกษาพยาบาลมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

อย่างไรก็ตามวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชเป็นวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหมวดเฉพาะวิชาชีพ ซึ่งเป็นวิชาทฤษฎีที่ผ่านมาจึงใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากสามารถให้ข้อมูลนักศึกษาได้พร้อมกันในกลุ่มใหญ่ อย่างไรก็ตามพบว่า การบรรยายมีข้อจำกัดในการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นได้ฝึกคิดวิเคราะห์ตามหลักฐาน ซึ่งจะนำไปสู่ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการปฏิบัติการพยาบาลที่ปลอดภัยแก่ผู้รับบริการในคลินิก ประกอบกับการศึกษาเปรียบเทียบการเรียนการสอนแบบบรรยายกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานที่ผ่านมามีพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้กับนักศึกษาพยาบาลสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Hong & Yu, 2017) ดังนั้นเมื่อนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมาใช้จัดการเรียนการสอนในวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชจึงสามารถพัฒนาให้นักศึกษาพยาบาลมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สูงขึ้นได้

2. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์รายด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน พบว่ามีความพึงพอใจในประเด็นมีความกระตือรือร้น และตื่นตัวในชั้นเรียนสูงที่สุด ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่ามีความพึงพอใจในประเด็นกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผลสูงที่สุด และด้านบรรยากาศการเรียนการสอน พบว่ามีความพึงพอใจในประเด็นบรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนเกิดการสื่อสารในชั้นเรียนสูงที่สุด อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมีรูปแบบกิจกรรมที่มุ่งให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองภายใต้กรณีศึกษาที่ผู้สอนกำหนด โดยผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้เพียงเท่านั้น ทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้น และตื่นตัวในชั้นเรียนมากขึ้น (Burucu & Arslan, 2021; Tsekhmister, 2023)

นอกจากนี้ นักศึกษาต้องฝึกคิดวิเคราะห์อาการและอาการแสดง ปัจจัยเหตุการเจ็บป่วย หาข้อสรุปเพื่อนำมาระบุปัญหาทางการพยาบาล โดยต้องสามารถอธิบายเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างสมเหตุสมผล พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล อาจทำให้นักศึกษารู้ได้ถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อประกอบการตัดสินใจในการแก้ปัญหาให้ผู้รับบริการอย่างสมเหตุสมผล (Shohani, Bastami, Gheshlaghi, & Nasrollahi, 2023)

ทั้งนี้ การนำเสนอปัญหาการพยาบาลที่สำคัญ แผนการพยาบาล และการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาได้สื่อสารกันในชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกเชิงบวกในการมีปฏิสัมพันธ์กันในชั้นเรียน และเกิดความพึงพอใจกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน สอดคล้องกับการศึกษาของ Kim, Park, and Jun (2015) ที่พบว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความประทับใจในเชิงบวกต่อการเรียนรู้ สร้างความรู้สึกประสบความสำเร็จ เกิดความกระตือรือร้นในชั้นเรียน และเข้าใจในวิชาชีพพยาบาลมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานมาประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลในรายวิชาอื่นเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มการเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่หลากหลายตามบริบทของรายวิชาเป็นการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้นักศึกษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง นับเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาพยาบาลก่อนไปปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรออกแบบการวิจัยโดยศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อให้ผลการศึกษามีความชัดเจนถูกต้องตามหลักการทางสถิติ และน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น
2. ควรทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์เสมือนจริง

เอกสารอ้างอิง

- Ar-yuwat, S., Sangkamkul, C., & Kitreerawutiwong, K. (2019). The effects of problem-based learning on critical thinking among baccalaureate nursing students. *Journal of Research in Nursing-Midwifery and Health Sciences*, 39(2), 87-97. [in Thai]
- Azizi-Fini, I., Hajibaghery, A., & Adib-Hajbaghery, M. (2015). Critical thinking skills in nursing students: a comparison between freshmen and senior students. *Nursing and Midwifery Studies*, 4(1), e25721. doi:10.17795/nmsjournal25721
- Bormann, S. von., Khumkom, S., Khaobunmasiri, S., Wajanatinapart, P., & Jai-ai, R. (2022). Effects of team-based learning on critical thinking, problem solving skills, and attitudes towards learning in second-year nursing students. *Nursing Journal of The Ministry of Public Health*, 32(2), 22-35. [in Thai]
- Burucu, R., & Arslan, S. (2021). Nursing students' views and suggestions about case-based learning integrated into the nursing process: A qualitative study. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 29(3), 371-378. doi:10.5152/FNJJN.2021.20180
- Chang, M. J., Chang, Y. J., Kuo, S. H., Yang, Y. H., & Chou, F. H. (2011). Relationships between critical thinking ability and nursing competence in clinical nurses. *Journal of Clinical Nursing*, 20(21-22), 3224-3232. doi:10.1111/j.1365-2702.2010.03593.x
- Fesler-Birch, D. M. (2005). Critical thinking and patient outcomes: a review. *Nursing Outlook*, 53(2), 59-65. doi:10.1016/j.outlook.2004.11.005
- Holland, C., & Ulrich, D. (2016). Critical thinking cards: An innovative teaching strategy to bridge classroom knowledge with clinical decision making. *Teaching and Learning in Nursing*, 11(3), 108-112. doi:10.1016/j.teln.2016.01.005
- Hong, S., & Yu, P. (2017). Comparison of the effectiveness of two styles of case-based learning implemented in lectures for developing nursing students' critical thinking ability: A randomized controlled trial. *International Journal of Nursing Studies*, 68, 16-24. doi:10.1016/j.ijnurstu.2016.12.008
- Khorphon, S., Pankeaw, J., Sarobol, T., Choopun, K., Chomchan, S., & Boonlue, N. (2019). Promoting of critical thinking skills in nursing students through reflective thinking. *Nursing Journal CMU*, 46(1), 87-101. [in Thai]

- Kim, N. H., Park, J. Y., & Jun, S. E. (2015). The effects of case-based learning (CBL) on learning motivation and learning satisfaction of nursing students in a human physiology course. *Journal of Korean Biological Nursing Science*, 17(1), 78-87. doi:10.7586/jkbns.2015.17.1.78
- Kuluski, K., Ho, J. W., Hans, P. K., & Nelson, M. (2017). Community care for people with complex care needs: bridging the gap between health and social care. *International Journal of Integrated Care*, 17(4), 2. doi:10.5334/ijic.2944
- Kusoom, W., & Hengyotmakt, A. (2019). The effects of case-based learning on nursing students' knowledge retention. *Academic Journal Bangkokthonburi University*, 8(1), 187-196. [in Thai]
- Li, S. S., Ye, X. C., & Chen, W. T. (2019). Practice and effectiveness of "nursing case-based learning" course on nursing student's critical thinking ability: A comparative study. *Nurse Education in Practice*, 36, 91-96. doi:10.1016/j.nepr.2019.03.007
- McLean, S. F. (2016). Case-based learning and its application in medical and health-care fields: a review of worldwide literature. *Journal of Medical Education and Curricular Development*, 3, JMECD.S20377. doi:10.4137/JMECD.S20377
- Sannathimmappa, M., Nambiar, V., & Arvindakshan, R. (2019). Implementation and evaluation of case-based learning approach in microbiology and immunology. *International Journal of Medical Research & Health Sciences*, 8(1), 1-5.
- Sapeni, M. A. A. R., & Said, S. (2020). The effectiveness of case-based learning in increasing critical thinking of nursing students: A literature review. *Enfermeria Clínica*, 30(2), 182-185. doi:10.1016/j.enfcli.2019.07.073
- Shohani, M., Bastami, M., Gheshlaghi, L. A., & Nasrollahi, A. (2023). Nursing student's satisfaction with two methods of CBL and lecture-based learning. *BMC medical education*, 23(1), 48. doi:10.1186/s12909-023-04028-3
- Srisawad, K., & Chaleoykitti, S. (2017). Critical thinking of nursing students. *Royal Thai Army Medical Journal*, 70(3), 169-174. [in Thai]
- Tsekhmister, Y. (2023). Effectiveness of case-based learning in medical and pharmacy education: A meta-analysis. *Electronic Journal of General Medicine*, 20(5), em515. doi:10.29333/ejgm/13315
- Watson, G., & Glaser, E. M. (1964). *Watson-glaser critical thinking appraisal*. New York: Harcourt, Brace, and World.
- Williams, B. (2005). Case based learning-a review of the literature: is there scope for this educational paradigm in prehospital education?. *Emergency Medicine Journal*, 22(8), 577-581. doi:10.1136/emj.2004.022707
- Yurdanur, D. (2016). Critical thinking competence and dispositions among critical care nurses: a descriptive study. *International Journal of Caring Sciences*, 9(2), 489-495.
- Zuriguel Pérez, E., Lluch Canut, M. T., Falcó Pegueroles, A., Puig Llobet, M., Moreno Arroyo, C., & Roldan Merino, J. (2015). Critical thinking in nursing: scoping review of the literature. *International Journal of Nursing Practice*, 21(6), 820-830. doi:10.1111/ijn.12347